

A KEJ DOGAJA ?

Tadej Pfajfar *

Januar 2000, junij 2000, november 2000. Trije mejniki za slovensko geodezijo v mejnem letu 2000. Januar je prinesel Zakon o geodetski dejavnosti (Zgeod), junij Zakon o evidentiranju nepremičnin, državni meji in prostorskih enotah (ZEN) in november ustanovitev Matične sekcije geodetov pri Inženirski zbornici Slovenije. Ti mejniki postavljajo slovensko geodezijo na nove temelje. Preuranjeno je govoriti, kakšni so ti temelji, in preuranjeno je govoriti o tem, ali bodo ti temelji zdržali vse zahteve in želje, zaradi katerih so se v najboljši veri tudi postavili.

Ni pa preuranjeno govoriti o tem, kako bomo poskušali te temelje nadgraditi geodetski izvajalci.

In kako se bomo geodetski izvajalci lotili novih možnosti in izzivov, ki jih pred nas postavlja nova geodetska zakonodaja?

Kar naenkrat ne bo več stalnega kupa (ali kupčka) elaboratov, ki nas je čakal na izpostavi GURS. Ne. Zakon zahteva, da imamo sprejemno pisarno za stranke, uradne ure in celo sanitarije za stranke, ki jih GURS ne mara več. Ljudje pa še vedno hočejo vedeti, kje poteka njihova meja in razdeliti svoj košček zemlje med otroke. Načinov, kako se lotiti zadeve, je več. Iz dosedanje prakse in predvsem izkazanega interesa velike večine geodetskih izvajalcev za sodelovanje pri pripravljanju nove geodetske zakonodaje pa lahko pričakujemo običajni način prilagajanja na nove razmere.

Ta način je v značilnem slovenskem stoičnem reku »Bomo že kako«, »Nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha« ipd. Vse skupaj pa je rahlo začinjeno s priučenim balkanskim melosom v stilu »Nema problema, lako čemo to«. Bojim se, da na podoben način razmišlja velika večina »podjetnikov«, ki se ukvarjajo z geodetskimi storitvami.

Drugi način, ki ni ravno domač, pa je vnaprejšnja priprava na spremembe. Jasna vizija bodočega razvoja podjetja in cel spekter novih storitev za potencialno stranko je verjetno tista prava pot, ki jo je potrebno ubrati ob temeljnih spremembah. Sprašujem se, koliko podjetij je ubralo to pot.

Nova zakonodaja geodetska podjetja prvič postavlja na trg (vsaj veliko večino podjetij, ki se pretežno ukvarjajo z geodetskimi storitvami). Dosedanje delovanje v okviru GURS-a ni bilo borba za stranke, ampak izvajanje že pridobljenega posla. Izvajalo se ga je na podlagi »podizvajalskih« pogodb, sklenjenih z GURS kot podaljšano roko državnih organov. Pozablja se namreč, da je šele z uveljavitvijo Zakona o geodetski dejavnosti dokončno urejen status geodetskih podjetij, ki opravljajo geodetske storitve. In v zadnjih desetih letih, odkar se v Sloveniji gremo tržno gospodarstvo, je (hvala bogu) geodezija živela še vedno v svetu, kjer se za delo ni bilo potrebno posebej boriti (tu se opravičujem vsem tistim, ki so to izkusili tudi v tem obdobju).

Sedaj pa je zgodba precej drugačna. Stranka bo morala stopiti v stik z izvajalcem, če bo hotela geodetsko storitev sploh naročiti. In kje ga bo našla?

Tu se začno odpirati prave dileme nove zakonodaje. Geodeti se niti ne zavedamo, kaj z novim zakonom dobivamo. Stranka, ki naroča parcelacijo, ima za to tehten razlog. Običajno je to prodaja. In zakaj ji ne bi pomagali vse do konca, do priprave predloga za vpis v zemljiško knjigo? Biti istočasno na terenu, sprejemati stranko na primeren način in ji istočasno ponuditi poleg storitve, ki jo stranka naroča, še nekaj drugih stvari, je nemogoče. In tudi zaradi tega se bo potrebno organizirati in začeti razmišljati celo o združevanju geodetskih podjetij! Cilj vseh podjetnikov je s čim manjšimi stroški ustvariti čim večji dobiček. Trik je v zmanjševanju stroškov.

Zavedati se moramo nečesa - samo močna, razvojno uspešna geodetska podjetja, ki bodo pripravljena vlagati vedno več v razvoj, nove tehnologije in stalno izobraževanje, bodo lahko mirneje pričakala čase, ko bo dela manj in bodo po naši zemlji zopet hodili in merili tuji merjevci. Se bomo takrat, nepripravljeni, lahko kosali z nizozemskim znanjem in morda hrvaško (ali celo še bolj ceneno) delovno silo?

Večina izvajalcev še vedno čaka. Čaka na to, da bo nekdo namesto njih pripravil navodila, kako naj se obnašajo na terenu in kako naj izdelajo elaborate. Navajeni smo namreč, da funkcioniramo točno po navodilih, brez pretiranega razmišljanja o tem, kaj delamo. In sedaj teh navodil (še) ni. Kaj se bo zgodilo, če podzakonski akti in navodila natančnih navodil ne predvidevajo? Bojim se, da bodo nekateri še kar čakali, čakali na kupčke elaboratov, ki pa jih ne bo več...

Slovensko geodezijo pa čaka nekaj drugega. Tako izvajalci kot GURS bomo morali začeti obveščati javnost o spremembah, ki so se zgodile. Tu vsi zamujamo. Do uveljavitve zakona je samo še dober mesec, javnost pa o teh spremembah ne ve nič. Januarja bodo stranke še kar pred vrati izpostav GURS.

Ko je država uvajala nov zakon o davku na dodano vrednost, je reklamni stroj tekel nekaj mesecev prej in tudi še po uveljavitvi zakona. Res je v tem primeru država imela neposreden interes. Res pa je tudi, da se z novo geodetsko zakonodajo spreminjajo stvari, ki so bile utečene desetletja. In isti državljani, ki plačujejo davke po zakonu o davku, niso seznanjeni s spremembami, ki jih prinaša zakon o geodetski dejavnosti. Vendar te spremembe za njih niso tako majhne. Nihče jim namreč še ni razložil, zakaj v Ljubljani na Cankarjevi ne bodo več mogli naročiti parcelacije, niti tega, da bo sedaj meja dokončna, na površino pa se ne bodo mogli več pritožiti.

Če država pričakuje od izvajalcev, da bodo začeli oglaševati svoje storitve in skozi to oglaševanje pojasnili novo zakonodajo, je to pričakovanje preveliko. Zakon je namreč državni in država mora obvestiti javnost o spremembah. Šele potem se lahko pojavimo izvajalci in začnemo oglaševati svoje storitve.

Res je tudi, da to ni edina stvar, ki pred uveljavitvijo zakona manjka. Manjkajo tudi vsi podzakonski predpisi. Državni in izvajalski del geodezije bi

morala tvornejše sodelovati, si vzeti čas in v predpise napisati stvari, ki bodo razumljive in bodo veljale. Sodelovanje v načinu »Sodelujmo, predpise moramo napisati do jutri!« verjetno ne bo pripeljalo daleč.

Upam, da bodočega sodelovanja v geodeziji med izvajalsko, upravno in znanstveno sfero ne napoveduje neudeležba na ustanovni skupščini Matične sekcije geodetov pri Inženirski zbornici Slovenije. Dogodek, ki si ga je slovenska geodezija želela vsaj zadnjih deset let in je bil ukazan z Zgeod, je minil brez predstavnikov GURS-a, fakultete in Zveze geodetov Slovenije. Nihče od teh ni slovenski izvajalski geodeziji zaželel srečno pot, čeprav glavne spremembe nova zakonodaja prinaša prav tej.

Namesto zaključka

Napisati zaključek o zgodbi, ki se še niti ni dobro začela, je nemogoče. Zato naj bo namesto zaključka začetek. Začetek je priprava. Priprava na nov položaj slovenske izvajalske geodezije, ki se ji prepušča stranke v milost in nemilost. Ali bomo to znali izkoristiti v zadovoljstvo vseh?

Mimogrede:

Ali ste že prebrali Zgeod skupaj z ZEN-om tako, da bi imeli istočasno oba odprta in bi iskali med njima povezave? In - ali ste poskušali dobiti kje osnutke podzakonskih predpisov? 28. 12. 2000 je namreč že tu!